

Flavius-prisen 2012

- Det er synd å si det, men vi sliter fortsatt med lukkethetskultur i Norge
- Nylig har vi sett hvordan reglene om offentlighet i lovverket blir oppfattet omtrentlig ut fra en høyst kreativ tolking av loven
- Unntaket etter offentleglova § 14 er blitt anført som begrunnelse for å nekte tilgang til lydloggene om 22. juli-kommisjonens samtaler med politikere og embetsmenn; lydlogger er blitt unntatt fordi de er blitt til «for den interne saksforberedelsen»
- Det står *ikke* i § 14 at *alt som er til* for den interne saksforberedelsen kan unntas. Da ville sannelig mange opplysninger kunne holdes unna presse og allmennhet! Etter § 14 er det kun arbeidsdokumenter som *organet selv* har utarbeidet – av 22. juli-kommisjonen – som kan unntas
- Det sier mye om lukkethetskulturen at loven bøyes og tøyes for å få rett til å unndra opplysninger som av politiske grunner ønskes hemmeligholdt
- Enkelte sektorer i forvaltningen er enda mer lukkete enn andre. Sykehus og politivesen hører hjemme der
- Det kan *ikke* begrunnes med at *alt* som skjer i disse sektorene, er underlagt lovbestemt taushetsplikt. Opplysninger om *hva myndighetene gjør – og ikke gjør* – når de får inn meldinger fra privatfolk om forsvinninger, ulykker og mer til, handler om hvordan helsevesen og politi *håndterer* meldingene – om de gjør det som kan forventes av dem, om de gjør mer, eller om de tvert om gjør mindre eller opptre paradoksalt. *Det* er ikke gjenstand for taushetsplikt etter lovverket!

- Vi har mange dyktige politifolk i Norge, folk som gjør en god jobb, men også politiet gjør feil – fra tid til annen
- Det har blant annet 22. juli-kommisjonens rapport vist oss
- Ikke minst når flere versjoner av et begivenhetsforløp eller flere versjoner av hvilke aktiviteter som politiet har foretatt, er ute og går, er det ekstra viktig at en åpner seg for innblikk utenfra – fra mediene og fra samfunnet generelt. Politiet – i minst like stor grad som annen forvaltning – lever av tillit. Skal politiet inngi tillit, og skal folke flest få bevart og få gjenvunnet tilliten, er det ikke nok at politiet ‘ordner opp på kammerset’; folk må få se det, vi må kunne kontrollere det
- Vi kan ikke sette vår lit til at sannheten og gode og mindre gode grep skal komme frem gjennom ‘22. juli-kommisjoner’, for slike er og blir et særsyn
- Vi trenger folk som *innad går i bresjen* for å la seg kikke i kortene – ikke bare for å få ros, skjønt også det er viktig, men også for å få rettferdig kritikk. Alle gjør ting som vi ikke bestandig er så stolte av. Skal vi lære av våre feil og mangler, trengs offentlig oppmerksomhet mer enn taushetsslør og tåketale
- *Da* får vi tillit, da tilgir vi, da går vi videre
- Norsk Presseforbund deler ut Flavius-prisen til personer eller institusjoner som har gjort seg særlig fortjent til å bryte lukkethetsbarrierer. Dere kjenner historien om Flavius? Slaven i det gamle Rom som brøt makthegemoniet til presteskapet da han i nattens mulm og mørke snek seg inn hos presteskapet, pontifikalkollegiet, og ga ut de hemmelige formularene til presteskapet om hva som var lov og rett i datidens Rom. Med offentlighet svant den hemmelige makten til presteskapet raskt inn. Vi ærer Flavius ved å dele ut en Åpenhetspris
- Juryen har bestått av Alexander Øystå, Hanne Wien og meg selv som leder, samt med Ingrid Synnøve Torp som effektiv tilrettelegger og saksforbereder

- Årets prisvinner får prisen for å ha fritt politiets lydlogger i sitt distrikt. Erfaringen han gjorde etter å ha frigitt loggene etter en tragisk ulykke for noen år siden, fikk ham til å ta det prinsipielle standpunktet at publikum må få anledning til å kikke ham og hans kolleger i kortene. «Det er ikke noe å holde tilbake for publikum», har prisvinneren sagt. Det har kanskje ikke hendt mange ganger etter ulykken at det har vært aktuelt å gjøre lydlogger tilgjengelig. Men når grunnholdningen ert der, og når man stiller opp på kort varsel for pressen og er så åpenhjertig og lite tildekkende som prisvinneren er, finner juryen ham verdig til Flavius-prisen 2012
- Vi snakker om politimester Arnstein Nilssen i Nordmøre og Romsdal politidistrikt
- Vi trenger ikke gå lengre enn til nabodistriktet i sør – Sunnmøre politikammer – for å finne en ganske annen holdning til lydloggene. Ja, 26 av 27 politidistrikter i Norge befinner seg ikke akkurat på samme kurs som politimester Arnstein Nilssen gjør. Og det er ikke bare politistanden i sin brede alminnelighet, men også politiledelsen i Politidirektoratet som har gitt uttrykk for sterke betenkeligheter med å åpne lydloggene – slett ikke bare av personvern hensyn, som er forståelig, men også fordi det er «svært tidkrevende» og fordi «hensynet til interne prosesser» trumfer gjennomslagskraften
- I USA er innringning på 911 (nineoneone) ikke omfattet av hemmelighetskremeri. Vi har en vei å gå i Norge. Forhåpentligvis vil pristildelingen til Arnstein Nilssen lede til at flere innser hvor uklokt det er å dekke seg til, slik at prisen blir et signal til store deler av politikorpset og til den administrative politiledelsen – maktbastioner i samfunnet – om det 'aldri er for sent å snu' i åpenhetsspørsmål
- Til lykke med prisen!